

Το Δοξαστικό των Αίνων της Γ' Κυριακής των Νηστειών

[Ορθοδοξία](#) / [Θεολογία](#)

[Θεόδωρος Ρόκας, Θεολόγος – Υποψήφιος Διδάκτωρ Ερμηνευτικής Θεολογίας](#)

Γ' Κυριακή των Νηστειών ή αλλιώς Κυριακή της Σταυροπροσκυνησεως και σύμφωνα με το Συναξάρι της ημέρας: *«τη αυτή ημέρα, Κυριακή τρίτη των Νηστειών, την Προσκύνησιν εορτάζομεν του τιμίου και ζωοποιού Σταυρού»* Συναξάρι της εορτής. Η Κυριακή αυτή ονομάστηκε έτσι -Κυριακή της Σταυροπροσκυνησεως- επειδή κατά την ημέρα αυτή προβάλλεται από την Ορθόδοξο Εκκλησία ο Τίμιος Σταυρός και εκτίθεται σε προσκύνηση από τους πιστούς προκειμένου να τους ενδυναμώσει να συνεχίσουν τη νηστεία και τον αγώνα της καταπολέμησης των παθών, όπως ακριβώς πληροφορεί το Υπόμνημα του Συναξαρίου της ημέρας: *«τη αυτού δυνάμει, Χριστέ ο Θεός, και ημάς των του πονηρού διαφύλαξον επηρειών, και τα θειά σου Πάθη, και την ζωηφόρον Ανάστασιν προσκυνήσαι αξίωσον, το τεσσαρακονθήμερον ευμαρώς διανύσαντας στάδιον, και ελέησον ημάς ως μόνος αγαθός και φιλόανθρωπος».*

Ολόκληρη η υμνολογία της ημέρας, αρχής γενομένης από τα Στιχηρά Ιδιόμελα του εσπερινού, τα δοξαστικά του εσπερινού, το απολυτίκιο, ο κανόνας του όρθρου, τα μεσώδια καθίσματα, το κοντάκιο, ο οίκος, τα εξαποστειλάρια και οι αίνοι έχουν ως σημείο αναφοράς, ως αποκλειστικό περιεχόμενο ένα και μοναδικό θέμα. Τον ζωοποιό Σταυρό του Κυρίου. Η υμνολογία αφενός εγκωμιάζει το Σταυρό του Κυρίου, υπενθυμίζοντας με αυτόν τον τρόπο στους πιστούς τη σημασία που έχει στη ζωή τους ο Σταυρός αφετέρου κάνει συνεχείς αναφορές στο Πάθος του Κυρίου, μέσω του οποίου λυτρώθηκε η ανθρώπινη φύση από την αμαρτία.

Εξάιρεση από τα ανωτέρω υμνογραφικά στοιχεία της εορτής αποτελεί το δοξαστικό των αίνων της Ακολουθίας του Όρθρου, το οποίο δεν κάνει την παραμικρή αναφορά στο Σταυρό του Κυρίου, αλλά αντίθετα κάνει λόγο για ένα άλλο περιστατικό. Το δοξαστικό των αίνων είναι το ακόλουθο:

«Την υψηλόφρονα γνώμην των κακίστων Φαρισαίων ο πάντων Κύριος παραβολικώς εκφεύγειν ταύτην εδίδαξε και μη υψηλοφρονείν, παρ' ο δεί φρονείν, πάντας επαίδευσεν υπογραμμός και τύπος ο αυτός γενόμενος, μέχρι Σταυρού και θανάτου, εαυτόν εκένωσεν. Ευχαριστούντες ούν συν τω Τελώνη είπωμεν, ο παθών υπέρ ημών και απαθής διαμείνας Θεός των παθών ημάς ρύσαι, και σώσον τας ψυχάς ημών».

Για ποιό λοιπόν θέμα κάνει λόγο το δοξαστικό των αίνων; Μα φυσικά για την αντιπαραβολή του Τελώνου και του Φαρισαίου, αντιπαραβολή που προέρχεται από την περίφημη παραβολή – διήγηση που απαντά στο κατά Λουκάν ευαγγέλιο (18,10-14), την παραβολή του Τελώνου και του Φαρισαίου. Με αυτήν την παραβολή ξεκινά η περίοδος του Τριωδίου, δηλ. η περίοδος εκείνη που εκτείνεται σε δέκα (10) εβδομάδες, συμπεριλαμβανομένης της Μεγάλης Εβδομάδας, γίνεται χρήση του λειτουργικού βιβλίου του Τριωδίου στις ακολουθίες της Εκκλησίας και ολοκληρώνεται το πρωί του Αγίου και Μεγάλου Σαββάτου.

Όπως υπαινίσσεται το ανωτέρω δοξαστικό, η Κυριακή του Τελώνου και του Φαρισαίου δεν ήταν η πρώτη Κυριακή της περιόδου του Τριωδίου, αλλά η τρίτη κατά σειρά Κυριακή της Μεγάλης Τεσσαρακοστής, όπου στο μέσο της προβαλλόταν από την Εκκλησία η αντίθεση δυο τρόπων ζωής και επιδιωκόταν να γίνει κατανοητό από τους πιστούς πως δεν σώζεται ο άνθρωπος μόνο από την τήρηση του Νόμου, αλλά απαιτείται η ηθική και ψυχική καθαρότητα, σε συνδυασμό με άλλες αρετές όπου τότε ο άνθρωπος αποδέχεται τη χάρη του Θεού και σώζεται.

Η Κυριακή της Σταυροπροσκυνησεως ως ημέρα προσκύνησης του Τιμίου Σταυρού ορίστηκε κατά την πορεία του χρόνου ίσως λόγω της μεταθέσεως της εορτής της ευρέσεως του Τιμίου Σταυρού μετά των τιμίων ήλων που εορτάζεται στις 6 Μαρτίου (*«Τη αυτή ημέρα μνήμη της ευρέσεως του τιμίου Σταυρού μετά των τιμίων ήλων, υπό της μακαρίας Ελένης»* Συναξάρι 6^{ης} Μαρτίου). Επειδή η 6^η Μαρτίου συμπίπτει, συνήθως, ημέρα κατά την οποία δεν μπορεί να γίνει επίσημος εορτασμός λόγω του «πένθιμου» της Σαρακοστής μετετέθη αυτή η εορτή την 7^η Κυριακή των Νηστειών και έλαβε πλέον πανηγυρικό χαρακτήρα παρόλο που άλλαξε ακόμα και το περιεχόμενο της.

Κατάλοιπό λοιπόν του περιεχομένου της αφιέρωσης της 7^{ης} Κυριακής των Νηστειών στην παραβολή του Τελώνου και του Φαρισαίου αποτελεί όχι μόνο το δοξαστικό των αίνων του όρθρου αλλά και το πρώτο ιδιόμελο των αποστίχων του Κατανυκτικού εσπερινού της ίδιας Κυριακής

«Ατενίσαι το όμμα εις ουρανόν, ου τολμώ ο τάλας εγώ, εκ των πονηρών μου πράξεων, αλλ' ως ο Τελώνης στενάξας κραυγάζω σοι· Ο Θεός, ιλάσθητί μοι τω αμαρτωλώ, και φαρισαϊκής υποκρίσεως ρύσαι με, ως μόνος εύσπλαγχνος

<<.

<https://bit.ly/3iDgahy>